

Arbets- och företagsnämnden

Åtgärder för att stärka resultaten inom svenska för invandrare

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Nacka kommun har de senaste åren haft stabilt goda resultat inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning gällande elevernas betygsresultat. Inom svenska för invandrare (sfi), som också är en del av den kommunala vuxenutbildningen, har målet om elevernas betygsresultat däremot inte uppnåtts. Med anledning av detta genomförde myndigheten under våren 2018 en analys av vad som påverkar sfi-resultaten (AFN 2018/146). Utifrån analysen identifierade myndigheten ett antal utvecklingsområden. Myndigheten avrapporterar fortlöpande arbetet kring att genomföra identifierade insatser och åtgärder. I ärendet ges en uppdatering av de åtgärder som genomförts under september–oktober 2018. Till exempel har fokusgrupper med sfi-elever genomförts i syfte att få målgruppens bild av vad som fungerar bra inom sfi och vad som kan utvecklas. Därtill har en fokusgrupp med sfi-lärare genomförts för att ytterligare bredda perspektivet. Vidare har arbetet med att ta fram ett gemensamt jämförelsemått för sfi samt design och planering för ett pilotprojekt kring sfi på heltid fortgått. Därtill har ett utredningsarbete kring ersättningsmodellen och ersättningsnivåerna för sfi inletts.

Ärendet

Bakgrund

Nacka kommun har de senaste åren haft stabilt goda resultat inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning gällande elevernas betygsresultat. Inom svenska för invandrare (sfi), som också är en del av den kommunala vuxenutbildningen, har målet om elevernas betygsresultat däremot inte uppnåtts. Målet är att 42 procent av elevernas ska uppnå lägst godkänt betyg senast terminen efter kursstart. 2017 var utfallet 35 procent, jämfört med 38

procent 2016. Under andra tertialet 2018 nåddes målet som då var precis på målnivån, vilket dock är en försämring jämfört med första tertialet 2018 då utfallet var 53 procent. En trolig anledning till skillnaden är att elever i högre utsträckning är frånvarande från sfi under sommarmånaderna.

Med anledning av att kommunen de senaste åren inte uppnått målet inom sfi genomförde myndigheten under våren 2018 en analys av vad som påverkar resultaten (AFN 2018/146). Utifrån analysen identifierades ett antal utvecklingsområden. Myndigheten avrapporterar fortlöpande arbetet kring att genomföra insatser och åtgärder i syfte att förbättra kommunens sfi-resultat. Nedan följer en rapportering av det arbete som genomförts under september–oktober 2018.

Fokusgrupper med målgruppen

Under augusti och september 2018 genomförde myndigheten fokusgrupper med kunder som studerar sfi. Syftet med fokusgrupperna var att undersöka hur målgruppen upplever utbildningen i sfi samt få målgruppens perspektiv på vad som fungerar bra och hur sfi kan utvecklas. Totalt genomfördes sex stycken fokusgrupper hos fem av kommunens auktoriserade sfi-anordnare där varje grupp bestod av elever från sfi-kurser enligt tabell 1 nedan. Urvalet till fokusgrupperna baserades delvis på att eleverna inte skulle vara nybörjare i sfi, delvis på elevantal hos anordnarna. En av fokusgrupperna bestod dock av elever som är nybörjare i sfi. Anordnarna ansvarade för att samla ihop elever och totalt deltog 35 kunder.

Tabell 1. Urval till fokusgrupper och antal deltagare

Fokusgrupp	Urval sfi-kurs ¹	Antal deltagare i fokusgruppen
Fokusgrupp 1	1D, 2D	3
Fokusgrupp 2	2D, 3D	10
Fokusgrupp 3	2D, 3D	3
Fokusgrupp 4	C (olika studievägar)	11
Fokusgrupp 5	2B	6
Fokusgrupp 6	2D	2

Utifrån fokusgrupperna framkom bland annat att undervisningsgrupper i sfi består av elever från olika studievägar och kurser och att det kan vara stora skillnader i språknivåer bland elever i en och samma undervisningsgrupp. En undervisningsgrupp kan exempelvis bestå av

¹ Sfi består av tre studievägar (1, 2 och 3) och fyra kurser (A, B, C och D). Studievägarna riktar sig till personer med olika bakgrund, förutsättningar och mål samt visar vilken ingångskurs och progressionstakt som är lämplig. En elev börjar sina studier inom den studieväg och kurs som bäst passar hans eller hennes individuella förutsättningar. Studieväg 1 vänder sig till de elever som har kort eller ingen skolgång (0–5 år) från hemlandet. Studieväg 2 vänder sig till de elever som har grundskoleutbildning eller motsvarande (6–9 år) från hemlandet. Studieväg 3 vänder sig till de elever som har motsvarande gymnasieutbildning eller högre utbildning (10 år eller mer) från hemlandet.

elever som är nybörjare och elever som läst sfi i flera månader. Detta menar eleverna skapar utmaningar för läraren att individanpassa undervisningen då behoven och språknivåerna kan skilja sig kraftigt i en och samma undervisningsgrupp. Eleverna beskrev också att blandade undervisningsgrupper kan begränsa den egna språkutvecklingen eftersom enskilda behov inte kan mötas i en klass med elever med olika behov och förutsättningar. I flera fokusgrupper lyftes att fasta kursstarter och homogena grupper utifrån utbildningsnivå- och språknivå skulle kunna skapa bättre förutsättningar för effektiv språkinläring.

Genomgående för samtliga fokusgrupper var också behovet av att läraren är tydlig kring innehåll och förväntningar i kursen. Exempelvis lyfte eleverna att det är viktigt med ett tydligt schema för aktuell kurs samt individuell planering kring när kursen ska slutföras. Genomgående för samtliga fokusgrupper var också behovet av fokus på grammatik i undervisningen samt på ordförståelse och ordförråd. Eleverna beskrev också behovet av kurslitteratur i bokformat som en del av undervisningen då mycket av det undervisningsmaterial som finns att tillgå är i pappersformat.

Samtliga fokusgrupper beskrev också att en viktig förutsättning för effektiv språkinläring är lärare med rätt kompetens och pedagogisk förmåga. Flera fokusgrupper beskrev att de varit med om hög personalomsättning av lärare och att det begränsar en effektiv språkutveckling då nya lärare kan innebära repetition av moment som redan gått igenom med föregående lärare.

Samtliga fokusgrupper lyfte att en viktig förutsättning för att lära sig svenska är att träna på att prata svenska. Flera elever beskrev att de går på språkcafé och att det är ett bra forum för den egna språkutvecklingen. Flera elever beskrev också att språkpraktik är bra för språkutvecklingen och att de ser positivt på att kunna kombinera sfi-studier på förmiddagarna med språkpraktik på eftermiddagarna genom kommunens jobbpeng språk- och arbetsintroduktion.

Flera elever lyfte också att det skulle vara bra om det gick att studera sfi på heltid. Nyttan skulle framför allt vara att man kan fokusera på sina studier och utvecklas snabbare. Några elever lyfte också behovet av att fokusera på sfi innan en språkpraktik då det skulle kunna skapa bättre förutsättningar för individen på språkpraktiken.

Fokusgrupp med sfi-lärare

I oktober 2018 genomförde myndigheten en fokusgrupp med sfi-lärare. Syftet var att inkludera lärarnas perspektiv i analysen om vad som fungerar bra med sfi och vad som kan utvecklas. Myndigheten bjöd in lärare från samtliga anordnare inom sfi. Totalt deltog elva lärare från åtta anordnare.

Lärarna bekräftade den bild som eleverna gett om blandade undervisningsgrupper – att det begränsar elevernas språkutveckling, särskilt eftersom målgruppens behov skiljer sig mellan olika studievägar. En anledning till varför anordnare blandar undervisningsgrupper är enligt

lärarna att anordnarna inte har tillräckliga volymer av elever. De beskrev också att löpande antagning till sfi bidrar till att det kan vara stora skillnader i språknivåer bland elever i en undervisningsgrupp.

Ett förbättringsområde för att stärka sfi-resultaten skulle enligt lärarna vara att begränsa antalet anordnare per studieväg samt begränsa auktorisation inom sfi till en studieväg per anordnare. Det skulle enligt lärarna ge större volymer av deltagare samtidigt som anordnarna skulle bli specialiserade på kurser inom en studieväg. Vidare lyfte lärarna att fasta kursstarter med ett bestämt slutdatum samt sammanhållna undervisningsgrupper skulle skapa bättre förutsättningar för elevernas språkutveckling, och därmed resultaten inom sfi.

Utifrån fokusgruppen framkom också att det finns ett stort tolkningsutrymme för skolorna när det gäller nivåplacering av elever. Det är anordnarna som gör nivåplaceringen och lärarna beskrev att det finns behov av att kommunen som huvudman tar fram tydliga riktlinjer kring nivåplacering inom respektive studieväg för att på så sätt skapa samsyn och förutsättningar för korrekta nivåplaceringar.

Fokusgruppen fick också diskutera närvaro och avbrott inom sfi. Detta då kommunen sett att andelen avbrott i sfi legat på en hög nivå de senaste åren. Enligt lärarna beror frånvaro till stor del på att individen är inbokad på möten med andra myndigheter, exempelvis kommunen eller Arbetsförmedlingen. De beskrev också att det behövs en tydlighet och verkställighet kring konsekvenser vid ogiltig frånvaro och att en delösning skulle vara att återinföra närvarorapportering i sfi som togs bort för några år sedan.

Åtgärder utifrån vad som framkommit genom fokusgrupperna

Utifrån fokusgrupperna har ett antal förbättringsområden framkommit, vilka kommer att användas som underlag i myndighetens fortsatta arbete kring åtgärder för att stärka sfi-resultaten. Myndigheten kommer bland annat att;

- återkoppla resultatet till anordnarna i syfte att öka kunskapen kring utmaningar och förbättringsområden samt förståelsen för målgruppens behov
- ha en dialog med anordnare och Arbetsförmedlingen kring att återinföra närvarorapportering i sfi
- se över krav och riktlinjer inom sfi och eventuellt ge förslag på justeringar av auktorisationsvillkoren. Myndigheten ser särskilt behov av att se över krav och riktlinjer vad gäller nivåplacering, antagning, undervisningsgrupper samt lärarresurser.

Pilotprojekt heltids-sfi

Under hösten 2018 har myndigheten sett över möjligheten att erbjuda sfi på heltid i ett pilotprojekt. Så väl fokusgrupperna som flera verksamhetsansvariga hos anordnarna har lyft att det finns behov av sfi på heltid för individer i målgruppen. Myndigheten har haft dialog med auktoriserade anordnare kring ett pilotprojekt och gett möjlighet för anordnare att

anmäla intresse till att delta i en sådan. Myndigheten arbetar nu med att utforma och planera pilotprojektet tillsammans med en av anordnarna som visat intresse. En viktig del i utformandet av projektet är att det ska tillgodose flera av de behov som framkommit i fokusgrupperna. Exempelvis kommer pilotprojektet ha fasta kursstarter och planerade slutdatum för de kurser som ingår samt att de elever som deltar i projektet kommer ingå i en sammanhållen undervisningsgrupp där eleverna har samma utbildningsbakgrund från hemlandet (6–9 år grundskola eller motsvarande). Myndigheten återkommer till arbets- och företagsnämnden i december 2018 med en mer utförlig beskrivning av projektet.

Jämförelsemått inom sfi

Myndigheten har under september och oktober 2018 inlett ett arbete med att se över den nationella statistik som finns om sfi. Syftet är att jämföra Nacka kommuns resultat med andra kommuner. I ett nästa steg kommer myndigheten kvalitetssäkra den bild som ges utifrån statistiken. Verksamheten har varit i kontakt med flera kommuner för att diskutera hur de mäter sina resultat inom sfi samt om det finns intresse att delta i ett arbete med att ta fram ett gemensamt jämförelsemått där Nacka är den drivande kommunen. Responserna från kommunerna har varit mycket goda. Myndigheten kommer rapportera till arbets- och företagsnämnden hur arbetet fortskrider.

Översyn av ersättningsmodellen och ersättningsnivåerna

Utifrån den analys som gjorts av sfi-resultaten ser myndigheten behov av att se över ersättningsmodellen och ersättningsnivåerna inom sfi. Ett utredningsarbete har inletts kring detta och myndigheten återkommer till arbets- och företagsnämnden hur arbetet fortskrider.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Kunskaper i svenska språket spelar en viktig roll för etableringen på arbetsmarknaden. Barns välbefinnande är starkt kopplat till föräldrarnas välbefinnande. Förbättrade studieresultat bör för de flesta innebära ett ökat välbefinnande genom ett förstärkt innanförskap.

Carina Filipovic
Enhetschef
Arbets- och företagsenheten

Alexandra Pihl
Processutvecklare
Arbets- och företagsenheten